

VICTOR

EPISCOPUS TUNUNENSIS*.

NOTITIA (Ex Gallandio).

I. Circa medium sæculi vixit Victor Tununensis A
Ecclesie in Africa episcopus. De urbe quæ Victorem
præsulem habuit, concertatio inter eruditos non mi-
nima esse comperitur : qua de re plura edisserit
Wesselingius (a). Nos interim ipsammet Victorem
sequimur, qui Ecclesiam quam regebat, Tununensem
nominat (b). Neque aliter Isidorus Hispalensis, qui
Victorem *Tununensis Ecclesie Africanæ episcopum*
appellat (c) : licet alibi apud eundem, errore sane
librariarum, *Tunonensis* dicatur (d). Ob acerrimam
trium capitulorum defensionem, ut refert idem
austrius Hispalensis (e), a Justiniano Aug. *Ecclesia*
sua pulsus, exilio in Ægyptum transportatur. Inde
rursus Constantinopolim vocatus, dum Justiniano im-
peratori et Eurychio Constantinopolitanae urbis epi-
scopto, obrectatoribus eorundem trium capitulorum,
resisteret, in monasterium ejusdem civitatis custodi-
endus mittitur, atque in eadem damnatione, ut dicunt,
permanens moritur. Sed noster Africanus episcopus
imprimis audiendus, qui ad annum 555 post consu-*
latum Basilii v. c. anno 15, hæc de seipso articulatim
scribit (f) : Victor Tununensis Ecclesie episcopus,
hujus actor operis, post custodias simulque et plagas,
quas Sals et Valericis perpesus, nec non in monasterio
de Mandra primo ac secundo exilio Egi Mauritanie
insula, tertio Alexandrino una cum Theodoro Ceba-
rusitanæ Ecclesie episcopo, pro præfatorum trium
capitulorum defensione exilio mittitur, et carceri
castelli Diocletiani apud prætorianum carcerem tradi-
tur. Et rursus ad annum 556, post consulatum Basilii
v. c. anno 16 (g) : Victor, inquit, et Theodosius
antefati episcopi Africanæ de carcere ejiciuntur : et post
disputationes in prætorio continuas dierum 16, ad aliam
custodiam monasterii Tabensiotarum, quod est apud
Canopum 12 millibus ab urbe Alexandrina, mittuntur.
Ad quæ quidem verba respiciens Breulius, operum
Isidori Hispalensis editor, hæc habet (h) : « Ibi suum
deplorat exilium, quo mihi valde dignus fuisse vi-
deur. Restituit enim Vigilli papæ, Justiniani impera-
toris et synodi Constantinopolitanae decretis, dum

tria capitula mordicus defendit. » Cæteram supre-
mum diem obiisse Victorem existimamus paulo post
annum 566, quo summa Chronicon absolvit.

II. Exstat præsulis hujus Africanæ *Chronicon conti-*
nuans ubi Prosper desinit, nobis subinde memoratum,
Hic, inquit Isidorus (i), a principio mundi usque ad
primum Justinii Junioris imperii annum, brevem per
consules annuos bellicarum ecclesiasticarumque rerum
nobilissimam promulgavit historiam, laude et notatione
illustrem, ac memoria dignissimam. Atque in eandem
sententiam alibi (j), postquam laudavit Eusebium
Cæsariensem et Hieronymum, qui chronicorum cano-
nium multiplicem eviderunt historiam, regnis simul et
temporibus ordinatam; subdit de nostro scriptore :
Dehinc alii atque alii; inter quos præcipue Victor
Tununensis Ecclesie episcopus, recensitis priorum his-
toriarum, gesta sequentium ætatum usque ad consulatum
Justinii Junioris imperatoris explevit. Isidorum, quem
et Trithemius exscripsit (k), paucis contraxit Honorius
Augustodunensis (l). « Sed si vere uterque ait, inquit
Vossius (m), Chronica orsum fuisse ab initio mundi,
contigerit Victori idem ac Prospero; quem cum
Gennadius dicat ab orbe condito inchoasse Chronicon
suum, tamen ejus id omne deperit quod tempus illud
anteceperat, ubi desit beatus Hieronymus. Sane simi-
liter nihil amplius habemus Victoris quam quod ex-
cepit tempora a Prospero descripta, ut indicant verba
quæ libello Victoris... præmittuntur. Nec decipiat,
quod apud Henricum Canisium (n) legitur, sum
Gennadium de Prospero, tum Isidorum de eodem
falsum fuisse; neutrum enim ab orbe condito cœpisse,
sed ubi Hieronymus desierat, ibi Prosperum; ubi
Prosper finit, ibi Victorem cœpisse : errandi vero
occasionem eo et Gennadio et Isidoro, datam esse,
quod in utriusque fine anni ab orbe condito colligantur
usque ad illud tempus ubi fecissent scribendi finem.
Nihil, inquam, horum movere debeat, quando idem
ille doc issimus vir eam opinionem notis in Prospe-
rum retractat. » Hactenus Vossius; qui nimirum
Isidori et Honorii auctoritate ductus conjecit, a mundi

* Alibi legitur *Tunonensis* : utrumque valet. Edit.
(a) Wessel. Dissert. de Evang. in Victor. Tunun.
cap. 4, pagg. 158 seqq.
(b) Victor. Chron. ad ann. 555; infra, col. 860
(c) Isid. Hisp. de Scriptor. eccl. cap. 25.
(d) Id., Origin. lib. v, cap. 59, sub liq.
(e) Id., de Scriptor. eccl. l. c.
(f) Victor. Chron. l. c.
(g) Id., ibid.

(h) Breul. ad opp. Isid. Hisp. pag. 786, edit. Paris.
1601.

(i) Isid. Hisp. de Scriptor. eccl. l. c.

(j) Id., Origin. lib. v, l. c.

(k) Trithem. de Scriptor. eccl. cap. 214.

(l) Honor. Aug. de Scriptor. eccl. lib. III, c. 29.

(m) Voss. de Histor. Lat. lib. III, cap. 3, p. 748.

(n) Canis. præfat. in Chron. Prosp.

exordio Chronicon suum contexuisse Victorem; eique postmodum Caveum (a) aliosque adhæsisse intelligimus. Sed potior esse videtur illa sententia, Canisio primum, deinde aliis eruditis viris probata, atque operis inscriptioni, prout exstat in codicibus cum editis tum manu exaratis inserta; Victorem scilicet *an xviii consulatione Theodosii Junioris historiam prosecutum esse, ubi Prosper reliquit.*

III. Quanti porro faciendum sit Victoris Chronicon, Hispalensem antistitem magnam illius pretium extolentem modo audivimus. Ejus tamen præconium ad Norisii crisin exigendum videtur: « Nimirum, inquit (b), Victori, quod rerum gestarum veritatem spectat, totam fidem præsto; at quod ad annorum designationem pertinet, ejus Chronicon plenum mendis est, non Victoris, ut arbitror, sed corruptoris enjuspiani ignorantia. » Cujus quidem scriptoris eminentissimi judicium confirmant eruditi ejus operum editores (c). « Ut Victoris elevetur auctoritas, inquit, non est cur plura ab eo perperam in chronologicis rebus scripta quispiam agglomeret: at quod historiam et facta spectat, obsequentissimam fidem meretur: neque enim in ea parte errores invenire, ac certis testimoniis demonstrare facile licet. Id autem, subdunt, cum primis animadvertendum lectoribus est ad ea quæ deinceps in Garnerium pro Norisio scripturi sumus; ne chronologicorum errorum qui late exaggerantur, longa enumeratione præoccupati, in historicis etiam rebus tanto historico nihil fidentem existiment. » Hæc illi, digitum intendentes in *Defensionem dissertationis Norisianæ de synodo v adversus dissertationem Patris Garnerii*, quam sub finem tomi IV operum Norisiano: um edidit. Garnerii autem dissertatio quam referendam susceperunt, exstat in ejus Auctario Theodoretii. Neque vero illud hic omittendum, quod laudato Garnerio adnotare placuit (d), Victorem in suo Chronico se illaudatum esse non sivilisse: *si tamen, inquit, ipsius est pars extrema Chronici; quod non veor.* Ea scilicet verba respexit, quæ superius ex ipso auctore descripsimus. At vero cum verba illa Isidorus Hispalensis alique Victoris esse agnoverint; cumque imprimis omnes tradiderint eum usque ad primum Justinii Junioris imperii annum Chronicon suum perduxisse: propterea hujus-

modi conjecturam eidem erudito viro dimitimus.

IV. Victoris Chronicon primum edidit Canisius, antequam Lectionibus antiquis manum admoveret, ex codice bibliothecæ Toletanæ quem exscriptum ad Marcum Velsenum duumvirum Augustanum miserat Andreas Schottus, ut ipsemet in præfatione lectionum admonuit. Deinceps vero post Eusebii Chronicon Thesaurum temporum illud intexit Scaliger, qui ex chirographo, triennio ante editionem Canisianam Ingolstadiensem idem Chronicon a se descriptum fuisse testatur (e). Utramque autem editionem haud paucis scateris mendis, satis ex notis intelligitur quæ nostræ subjiciendas curavimus. De Scaligeriana potissimum conqueritur Wesselingius (f). Verum ad ea quæ de *Vigilio prævaricatore* tanquam a Victore litteris communi signata post consulatum Basilii v. c. anno xvii (g); ad ea, inquam, quæ idem dissertator ingerit (h) ex quodam libro manu M. Velseni descripto sibi que ab Hemsterhusio commodato, quæque suspicatur a Canisio fuisse studio in Romanam pontificam chliciterata: illud primum advertimus, Canisium, ut modo innuimus, codice fuisse usum ab Andrea Schotto ex bibliotheca Toletana descripto atque ad M. Velsenum misso, ex quo illum accepit; non autem codice manu ipsius Velseni, ut idem ait, exarato. Deinde eodem ille quem triennio ante Canisii editum se descripsisse perhibet Scaliger, alius plane, ut videtur, ab eo fuit quem typis consignavit idem Canisius. Atquæ utroque in eo codice nullum exstat eorum verborum vestigium, quæ ex Velseniano exemplari litteris majusculis sic exhibet Wesselingius: *Vigilius R. Ep- POSTQUAM PRÆVARICATUS EST, SUB EXCOMMUNICATIONE TOTIUS AFRICANÆ ECCLESIE PONTIFICUM, in insula Sicilia moritur.* Quæ quidem si suo in chirographo comperisset Scaliger, haud illa sane prætermittere aut negligere voluisset. Quid igitur de codice Velseni manu descripto censendum, unde sua vir criticus hausit? Nimirum incidit Velsenus in Victoris exemplar a nonneme qui fuerit in defendendis tribus capitulis præsule nostro Africano ferventior, interpolatum, ut equidem existimarim. Porro hactenus observatis, evanescat prorsus necesse est nota illa cum *prævaricationis*, tum *hereses*, quam Romano pontifici homo satis improvidus inurere ausus est.

(a) Cav. Hist. litt. tom. I, p. 528.

(b) Noris. Dissert. de Synod. v, cap. 8, opp. tom. I, pag. 669, 670.

(c) Ballerini. ad opp. Noris. Observ. lib. III, cap. 4, tom. IV, p. 936.

(d) Garn. Auctar. Theodor., pag. 166.

(e) Scalig. Thesaur. temp. post Euseb. Chron.,

pag. 1 seqq.

(f) Wessel. Dissert. de Evang., etc., in Vict. Tunun. pag. 149 seq.

(g) Vict. Chron. infra, col. 861, et apud Scaliger. p. 11.

(h) Wessel. l. c., p. 148, 153.